

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții: 10.i

Obiective specifice: 6.4, 6.6

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

Eseu cu privire la tema si viziunea despre lume într-un basm cult

Povestea lui Harap-Alb de Ion Creangă

Activități de tip „A doua șansă – învățământ secundar inferior”

Modulul II: Cuvântul și textul

Expert curriculum limba română: Prof. Alina Felicia DUMITRU

Număr de ore: 2 ore TC

Ion Creangă, **unul din cei patru mari clasici ai literaturii romane**, alături de I.L.Caragiale, Ioan Slavici și Mihai Eminescu, a lasat posterității o operă variată.

„*Povestea lui Harap-Alb*” de Ion Creanga este **un basm cult**, publicat în revista „*Convorbiri literare*”, în anul 1877.

Basmul cult este o specie a genului epic, care spre deosebire de basmul popular are un autor cunoscut, prezentând mărci ale originalității acestuia.

În basm **întâmplările** reale, se împletesc cu cele fantastice, fiind puse pe seama unor **personaje** cu puteri supranaturale care reprezintă binele și răul și se află într-un **conflict** finalizat întotdeauna cu victoria binelui.

Pornind de la modelul basmului popular, autorul reactualizează teme de circulație universală și le organizează conform propriei viziuni.

Tema basmului este confruntarea dintre bine și răul care se adaugă tema devenirii eroului, procesul formării și maturizării acestuia pentru a deveni împărat. Astfel basmul poate fi citit și ca un **bildungsroman**.

Titlul sugerează **specia literară** și face trimitere la numele personajului, dat de Spân în momentul supunerii.

Numele personajului reflectă condiția duală: rob, slugă- „*Harap*”, de origine nobilă- „*Alb*”.

Motive narative specifice, prezente și în „*Povestea lui Harap-Alb*”, sunt: împăratul fără urmași, superioritatea mezinului, călătoria, supunerea prin vicleșug, probele, demascarea răufăcătorului, pedeapsa, căsătoria.

Întâmplările sunt relatate din perspectiva unui **narator omniscient** dar nu și obiectiv deoarece intervine adesea prin comentarii caracterizate prin umor sau oralitate. **Simetria incipit-final** se realizează prin formule tipice, care marchează intrarea și ieșirea din fabulos. Naratorul inovează **formula inițială**, „*Amu cică era odată*”, **Formula finală** include o comparație între cele două lumi- a fabulosului și a realului, punând problema inechității sociale.

Reperle temporale și spațiale sunt vagi, nedeterminate: „*Amu cică era odată*”. Acțiunea începe la „*o margine a pământului*” și continuă la cealaltă margine.

Acțiunea este lineară, din punct de vedere cronologic și pluriepisodică.

Expozițiunea prezintă o stare de echilibru: un crai avea trei feciori, iar în alt capăt de lume, fratele său, Verde-Împărat, avea doar fete.

Intriga este realizată de scrisoarea lui Verde-Împărat prin care îl roagă pe fratele său să îl trimită „*pe cel mai vrednic dintre nepoți*”, ca să-i urmeze la tron.

Desfășurarea acțiunii cuprinde mai multe episoade, prin succesiunea **motivelor narative**:

Căutarea eroului se concretizează prin încercarea la care își supune craiul baieteii, deghizat în ursul de la pod. Conform **motivului superiorității mezinului**, fiul cel mic reușește să treacă această probă a curajului, după o etapă pregătitoare, în care este ajutat de Sfânta Duminică, drept răsplătă pentru că a miluit-o cu un ban.

Tatăl continuă inițierea fiului și îl sfătuiește să se ferească de omul spân și de omul roș. Neavând experiență, se rătăcește în padurea –labirint și crede că se află în „*tara spânilor*”. Astfel, mezinul încalcă interdicția tatălui și își ia drept slugă un spân.

O secvență narativă importantă este coborârea fiului de crai în fântână. Spânul îi fură identitatea, îl transformă în rob, îi da numele Harap-Alb și îi trasează proiectul existențial, spunându-i că va trebui să moară și să învie ca să-și recapete identitatea. Această scenă simbolizează o moarte simbolică dar și un botez.

Ajungând la curtea Împăratului Verde, îl va supune la **probe dificile**, în care acesta va demonstra calitățile morale necesare unui viitor împărat : să aduca „*salăți*” din Grădina Ursului, **pielea cu pietrele prețioase din Pădurea Cerbului și pe fata Împăratului Roș.**

A **treia probă** este o altă etapă a inițierii, mai complexă și necesită mai multe ajutoare: **crăiasa furnicilor, crăiasa albinelor, Gerilă, Flămânzilă, Setilă, Ochilă și Păsări-Lați-Lungilă.**

Multiplicarea numărului de probe la care este supus eroul din basmul lui Creanga diferențiază basmul cult de basmul popular.

La curtea **Împăratului Roș** este supus la alte trei probe: **casa înroșită în foc, ospățul, alegerea macului din nisip** dar și la seria probelor fetei de împărat: **fuga nocturnă a fetei transformată în pasăre, ghicitul și proba impusă de fată: aducerea atrei smicele de măr dulce și apă moartă de unde se bat munții în capete.**

Punctul culminant, se petrece la curtea lui Verde-Împărat, unde Harap-Alb se întoarce cu fata Împăratului Roș, care-i dezvăluie adevărata lui identitate. Episodul cuprinde scena tăierii capului personajului principal și reînvierea lui de către fata împăratului, cu ajutorul obiectelor magice.

Deznodământul constă în refacerea echilibrului. Nunta și schimbarea statutului social **confirmă maturizarea eroului.**

În ceea ce privește **arta narativă** a lui Creangă, critica literară remarcă **oralitatea stilului și umorul.**

„*Povestea lui Harap-Alb*” este un basm cult reprezentativ pentru viziunea despre lume a autorului.